

7

БЪЛГАРСКИ ТУРИЗЪМ

Година XVII.

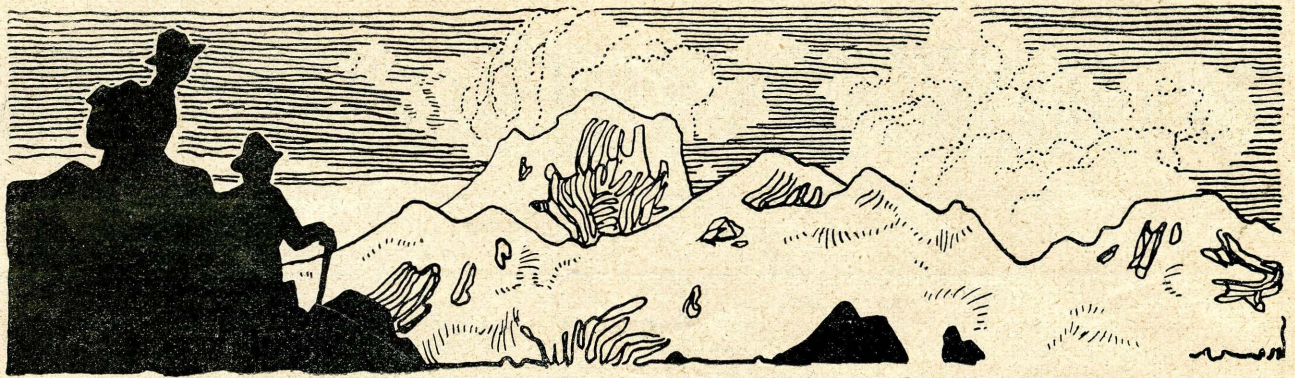
Февруарий — 1925.

Книга 2.

Акв. П. Францаевски

РИЛА

Въ Висинитъ

Василь Захариевъ

КЪМЪ ИБЪРЪ *

На Т. С—а

Този път не се отбихме по познатата ни пътека за Белмекенъ, а продължихме по Айранъ-дере. Това сме ние тримата: Азъ, Цвикъ и Художника. Удобна компания за бродене изъ планинитъ — лесно подвижна и безъ много мнения. Веднага настъпваме между високи дървета; отъ всѣкъде ни обляхва влагата на гора, въ която рѣдко прониква слънчевъ лъчъ. Вървимъ направо, а после завиваме нагоре. Вижда се, че малко хора сж минавали по тоя път. Стъпки не личатъ.

Движимъ се все по дѣсния брѣгъ на рѣката, по право ние едва дочуваме нейния шумъ тамъ нѣкъде надолу. Излизаме изъ гората, напускаме скоро и старото сечище, обраснало сега съ буйна трева. Тукъ се подаватъ още почернели вече и изгнили дънери, печални остатъци отъ строини борове, които сж се надпреварвали нѣкога нагоре за слънце и които сж се борили и устоявали на буритъ и вѣтроветъ.

Още малко и задъ насъ изчезватъ камениститъ зжбери на Соколецъ. Коларския път, обрасналъ съ трева, почва да се губи. Вижда се, че сме сбъркали. Би трѣбвало да се движимъ много по-ниско и то отгатакъ рѣката, но утѣхата ни е, че клека е още далечъ. Малка пътчка, която кривулича изъ гората ни извежда въ едно планинско островче, едно отъ онѣзи малки горски полянки, покрити винаги съ чудни планински цвѣта, които, задушавани на другаде изъ гората, тукъ свободно и наволѣ могатъ да дигатъ нагоре разноцвѣтнитъ си чела. По срѣдата на полянката сж натрупани камъни, смѣкнати кой знае кога отъ височинитъ и сега обраснали съ мжхъ. Скачаме като диви кози по каманацитъ, откачаме раници и почиваме, седнали на величествени зелени тронове. Каква суета, какъвъ шумъ тамъ долу въ низината, каква тишина тукъ! Единъ широкъ снопъ лъчи прониква надъ върховетъ на дърветата и облива частъ отъ камънитъ, а отгоре стои неподвижно парче сонъо небе. Ето едно закжтано,

скрито мѣстенце, дето човѣкъ спокойно може да отлѣхне и да се помоли. Ржката неволно се лѣзга по зеления мжхъ, милва цвѣтята, но не посмѣва да откъсне нито едно стрѣгче. . .

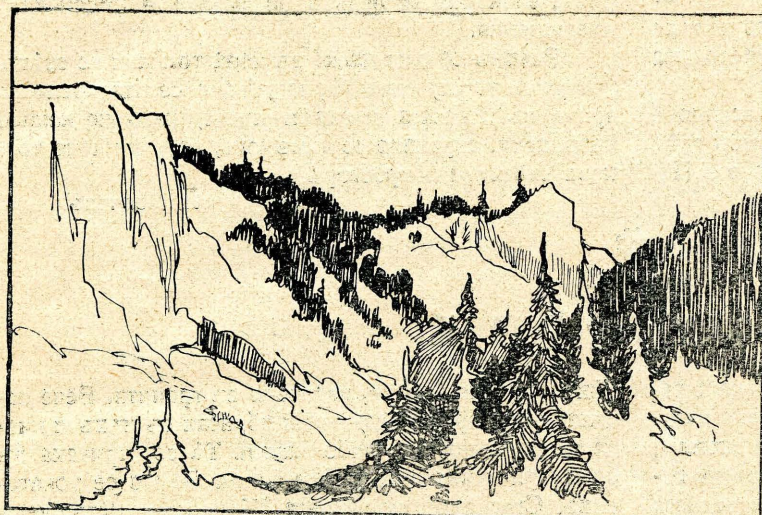
Върховетъ на планинитъ хвърлятъ вече сѣнки, долинитъ почватъ да потъмняватъ и ние бързаме нагоре. Настъпваме въ клека, заплитаме се и се боримъ съ преплетенитъ му клони, спускаме се после надолу, прескачаме рѣката по едри камъни и се прехвърляме на срещния брѣгъ. Само нѣколко крачки и ние сме на правия път. Далечъ напредъ се прозиратъ и силуетитъ на желаннитъ планини, но самия Ибъръ ще видимъ едва утре на съмване.

Отъ долината дочуваме и кучешки лай, а въ следния завой съглеждаме и чарда говеда. Значи не ще да се грижимъ тази вечеръ за нощувка. Не закъсне да се яви предъ насъ и младъ говедаръ, който привиква кучетата си.

Заглѣхналия огънь наново задимява, малкото гърненце съ вариво се тиква по-дълбоко въ пепелъта. Готвиме се за нощта. Художника бърза да долови нѣщо отъ залезващото слънце, отъ цвѣтоветъ на планината, които се мѣнятъ всѣки мигъ. Цвикъ се рови дълго изъ раницата си и не може да подреди десеткитъ си алуминиеви кутий, пълни съ всевъзможни провизии. Азъ пъкъ, облеганъ на клека, се любувамъ на вечернитъ часове, гледамъ какъ настъпватъ сѣнкитъ на планинитъ, какъ разтатъ, преминаватъ долинитъ, закачватъ се по отсречнитъ скатове и достигатъ самитъ хребети. Тукъ остава само една свѣтла ивица, застоява се за мигъ и после потъмнява и изчезва. Ето и дветъ брѣзи насреща въ скалитъ, обхванати отъ всѣкъде съ клека, и тѣ потъмняватъ и едва се различаватъ въ общия черенъ фонъ. Изправения до тѣхъ самотенъ боръ е сега само нѣкаква дълга черна сѣнка. Като нѣкои тъменъ рицаръ самотника ще бди презъ нощта надъ заспалитъ вече две бѣли брези.

Прибираме се всички около огъня, трупаме цѣли купища клека, той пращи, пуши, дига хиляди

* 2666 м. високъ.

Топоклията

Н. Кожухаровъ

искри нагоре, вѣтъра ги подема и ги разнася заедно съ дима далечъ по долината.

Кучетата се спускатъ надолу въ тъмнината, младия говедаръ скача, хваща пушката, гледа втречено по посока на лая, заслушва се. — Тя трѣбва да е, мечката, мълви той, съ малкото; все въ тѣзи скали се навърта. Преди нѣколко дни все тамъ направихме първата си среща, но трѣбваше предпазливо да отстъпимъ подъ закрилата на дветѣ псета. Старото ми оржие не улучи и само тогава я раздразнихъ.

Всичко наново утихва, кучетата се прибиратъ и пакъ настѣпва онази тишина, присяща на високитѣ планини, озарени съ блѣска на зѣздитѣ, нѣкои отъ които като запалени свещици сж накацали сега по самото било.

Разговоритѣ постепенно замиратъ, ние единъ по единъ се унисаме и заспиваме. Силенъ вѣтъръ ни събужда презъ нощта. Бѣли мъгли, като видения бързо прелитатъ надъ насъ и ние се съмняваме дали ще достигнемъ и видимъ Ибѣръ.

Още въ зори напускамъ загасналото вече огнище, прескачаме рѣката и се устремяваме къмъ върха, който ни изглежда сега като нѣщо приказно и непостижимо. Бавно се подемаме нагоре, свободно и широко дишатъ гърдитѣ сутринния свежъ въздухъ.

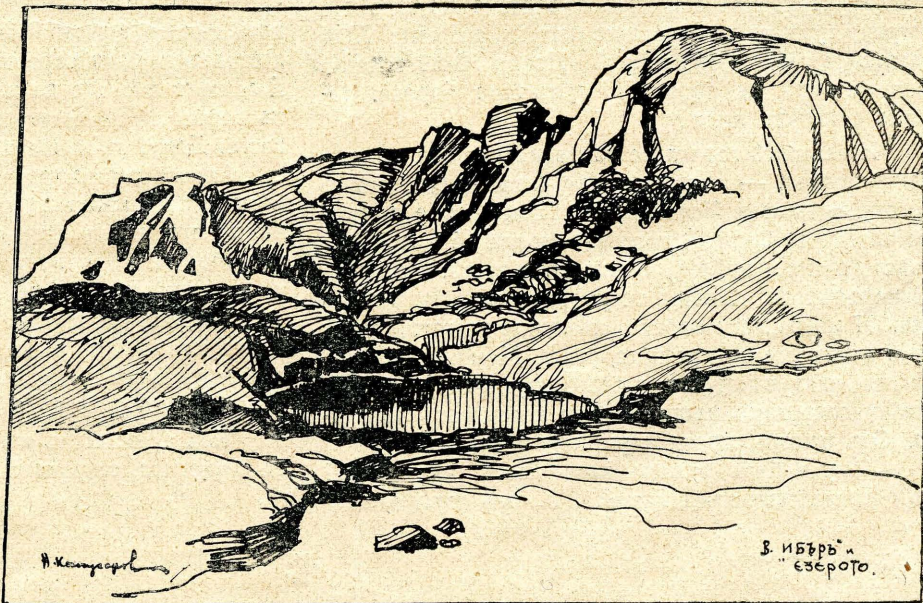
Стрѣмнитѣ скали на Ибѣръ заблѣскаватъ ослѣпително на утринното слънце. Ако бихме могли да вървимъ направо, мислимъ, че бихме достигнали върха за половинъ часъ. Но

ние трѣбва да изкачимъ преди всичко хребетитѣ, които се спускатъ северно отъ Ибѣръ и после по билото, по стара граничарска пѣтека да хванемъ за къмъ върха.

Надига се слънцето задъ планинитѣ, подигаме се и ние къмъ висинитѣ. Долу въ полето се раздира тъмно-сивата пелена, очертаватъ се вече хълмове, далечни хоризонти. Сепватъ се и унесенитѣ въ сънъ мъглици, приютили се презъ нощта въ долинитѣ. Предъ насъ зашуртятъ малки поточета. Тѣ сж прибрали тази сутринъ капчицитѣ, сълзитѣ на майката — прѣспа, и сега волно блѣска въ камъчетата, промъкватъ се подъ скали, образуватъ водопадчета и съ шумъ се стремятъ надолу, къмъ голѣмата рѣка, къмъ полето, де то ги очаква толкозъ животь.

Ето и малкото езерце подъ Ибѣръ, ето и чернитѣ мѣста на стопилитѣ се вече снѣжни прѣспи. Даже тревица още не е пораснала по тѣхъ. Но тамъ подъ камънитѣ, скритѣ отъ буритѣ, скрити и отъ слънцето, надничатъ малки хубава бѣли цвѣтенца. Самотници въ планината! Тѣхъ никой не ще докосне, никой не ще откъсне, само мразътъ и северния вѣтъръ ще свиятъ и изсушатъ нежнитѣ имъ листенца.

На Ибѣръ пристигаме на време. Върховетѣ сж още чисти. Мъглитѣ сега почватъ да настѣпватъ нагоре. Тѣ се борятъ отчаяно съ вѣтъра, който ги гони, раздира и повръща назадъ. Но колкото слънцето се дига по-високо, толкозъ повече тѣ разтатъ и вѣтъра става безпомощенъ. Въ мигъ като че мъглитѣ се събиратъ отъ всички страни и обхващатъ Мусала. Той заприличва вече на грамадна клада. Отъ тукъ мъглитѣ ставатъ по-тъмни и застрашително се понасятъ все по-нашироко и по-нашироко. Ето вече и по Сиври чалъ,

Ибѣръ
езерцето

Н. Кожухаровъ

Равни чалъ и Белмекенъ първитѣ предвестници — бѣли парцали се докосватъ до върховетѣ, но вѣтъра не ги остава за дълго тамъ, прехвърля ги и ги струпва по севернитѣ склонове на планината.

На северъ не се вижда вече нищо, всичко е забулено, скрито. Но все едно; тукъ при насъ грѣ слънце, чисто и безоблачно е небето. Чистъ е и Пи-

ринъ, спокойно се редятъ на изтокъ и Родопскитѣ възвишения.

Ровимъ се още малко въ неразтопилия се снѣгъ, прикритъ между скалитѣ, загубваме се отъ време на време въ тъмната мъгла и после, като че наново възродени, спускаме се къмъ югъ, дето ни чака толкозъ свѣтлина и просторъ.

Й. Болчевъ

ПЕЩЕРАТА

По тоя пѣтъ минавахъ често, но едва сега забелезахъ, че отъ него — тамъ кждето възвива къмъ малката брезова кория, — се отдѣля мѣничка пѣтека, провира се между гжститѣ малини и изчезва по-горе въ тъмната гора. Свихъ въ пѣтеката. Тя веднага залъкатуши между голѣми камени отломѣци, паднали стволи, между широки, почернѣли дънери, сетне неочаквано кривна, хлъзна се въ тѣсно, каменисто дере и се дигна по него стрѣмно въ планината. Отъ всжде лѣхаше влага. Между камѣнитѣ растѣха високи, жълти цвѣта, подобни на слъчогледи, надъ дерето се скланяха стари борове съ сиви, мѣхови бради. Тишината бѣше тѣй плѣтна, щото изглеждаше, че отдѣля, — като съ прозрачна стена, — всичко околно отъ останалия свѣтъ. Всѣки случаенъ звукъ си пробиваше съ трудъ пѣтя и бързо замираще въ меката плѣтностъ на тишината. Струваше ми се, че съмъ много далечъ отъ всѣко населено мѣсто.

Закрачихъ бързо нагоре и задирихъ. Неможехъ да съобразя де ще ме изведе пѣтеката. Наоколу гората закриваше всѣки изгледъ и азъ незнаехъ кой върхъ е надъ мене. Моминитѣ скали или мрачния Сохаръ? И кое бѣше това дере, по което вървѣхъ.

Погледнахъ. Пѣтеката изглеждаше съвсемъ изоставена. Никой не е минавалъ отдавна по нея. Но по-рано тукъ не е имало само пѣтека, а и пѣтъ. Познаватъ се улеитѣ отъ колитѣ. Преди 70-80 години. Сега въ тѣхъ сж пораснали тукъ-таме борове. На кжде е водѣлъ пѣтя?

Изведнажъ гората се разреци, провиде се нѣкаква поляна, — сѣкашъ близу, а тя — още много високо надъ менъ. Усилихъ хода. Изморихъ се, дѣхътъ ми начена да спира. А поляната стоеше сѣ тамъ горе, свѣтлозелена и прѣсна, между стволонетѣ. Каточели бѣше магьосана. Отново по упорито закрачихъ къмъ нея. И неочакване дерето стана по-полегато, разлѣ се и ме изнесе на поляната, подъ Моминитѣ скали, високо надъ клисурата, кждето шумѣше рѣката. И нито насамъ, нито натамъ имаше изходъ отъ поляната. Отъ всички страни стрѣмнина.

Кому е билъ нуженъ пѣтъ къмъ гая поляна?

Погледнахъ къмъ скалитѣ. И, отъ страна, съз-

рѣхъ стѣпала нагорѣ, изсечени въ гранита. Вече засипани отъ дребни камѣни и обрасли съ мѣхъ и низка папратъ, но още забележими. Тѣ се скриваха въ една пукнатина между две скали. Бързо се покатерихъ. Стигнахъ пукнатината. Ширококклонестъ клекъ растеше предъ нея и я закриваше. Опитахъ се да се провря между жиливитѣ му, бодливи рѣце, — неможахъ. Поискахъ да погледна въ пукнатината, но вътре бѣше тъмно. Една усойница се хлъзна край прѣститѣ ми, когато дирѣхъ да отмѣстя единъ камѣкъ. Единъ клонъ ме шибна презъ очитѣ, когато рекохъ да го извия и да видя по-надълбоко. Подъ нозетѣ ми се откърти прѣстѣта, като се напрегнахъ отново. Но не се отчаяхъ. Пакъ задирихъ проходъ. И най-сетне успѣхъ да се провря въ клека. Влѣзохъ между стѣнитѣ на пукнатината. Отгоре скалитѣ се допираха и образуваха пещера. Запалихъ кибритъ, — видѣхъ гладки стѣни, въ дъното три камѣка и изгнили греди. Отново запалихъ кибритъ и разгледахъ стѣнитѣ. И въ дъното на пещерата забелезахъ, — изсечени въ камѣка, две имена: Янко — Агна. Друго нищо не съзрѣхъ.

Когато се върнахъ долу въ селото и почнахъ да разпитвамъ, една старица ми обади: въ турско време Янко билъ хайдутинъ и открадналъ единствената дъщеря на най-богатия въ селото, — Агна, и я отвелъ горе въ скривалището си. А когато на Агна ѝ станало досадно да живѣе сама, прокаралъ пѣтъ по дерето за да могатъ другарки да ѝ дохаждатъ на гости. Долу, въ началото на дерето, стоялъ той самъ съ нѣколко свои хора и преглеждалъ колитѣ, — да нѣма скритъ мжжъ въ тѣхъ. Така траяло цѣла година, докато единъ момѣкъ, който обичалъ Агна отъ по-рано, не успѣлъ да се промѣкне, скритъ подъ чулъ между двата вола, които карали кола съ гости. Той сварилъ да склони къмъ бѣгство младата жена, спусналъ я съ въже въ клисурата и я отвелъ нѣйде въ Влашко. А Янко се запилѣлъ следъ тѣхъ и повече не му се чуло името.

Кой е изсѣкълъ неговото име и името на Агна въ пещерата, старицата незнаеше.

Д. Шишмановъ.

ВЪ ТРЪВНА.

През месец август миналата година прекарахъ няколко дни въ Плачковци — прелестно кѣтче въ севернитѣ склонове на Балкана, — на железнопѣтната линия, която свързва Горна-Орѣховица съ Стара-Загора. Ненаситенъ да се любувамъ на природнитѣ хубости въ тоя край, азъ решихъ да отида и до Тръвна, която отстой на 5-6 километра отъ поменатото село. И едно ранно утро, придруженъ отъ малка компания, азъ тръгнахъ пешъ за родното градче на Пенча Славейковъ. Вървѣхме право на северъ по хубаво шосе, прокарано въ живописно дефиле, презъ което тече Тръвненската рѣка. Времето бѣ хладно, приятно за пѣтуване, ала тънки облаци покриваха небето, и Балканътъ, както казва поетътъ, бѣ „загърнатъ въ плащъ мъгливъ“, та ние се боехме, да не ни кѣпе дъждъ. Но, за щастие, току-що излѣзохме отъ Плачковци, облацитѣ почнаха да се разпрѣсватъ, дигнаха се и мъглитѣ по склоноветѣ на Балкана, като разбулваха горички и полянки, по които тукъ-таме се виждаха да пѣплятъ нагоре стада овци и рогатѣ добитѣкъ. Ето подиръ малко слънцето облѣ върховетѣ, небето се изясни съвсемъ, и цѣлата природа се пробуди — добра, свежа и лѣхоща животъ и радостъ.

Отъ дветѣ страни на дефилето се редятъ току-речи непрекъснато, селища: вѣдно — Боевци, Азманти, Демиевъ ханъ, Ганьовъ ханъ и Божковци, а влѣво — Ковачевци, Бѣчеваритѣ и Тепавицитѣ. „Колиби“ се наричатъ тѣзи селища, както и други прѣснати въ гѣнкитѣ на Балкана; ала тѣхнитѣ кѣщи съвсемъ не сѣ колиби, а представятъ здрави камени здания отъ единъ, два, па дори и три етажа. Покривитѣ на кѣшитѣ сѣ направени обикновено отъ каменни плочи. Безъ съмнение, върлуващитѣ бури въ Балкана каратъ жителитѣ — „колибари“ да си строятъ яки издържливи кѣщи; но както външниятъ изгледъ на кѣшитѣ, тѣй и вътрешната имъ наредба и чистотата говорятъ вече за по-взискателенъ вкусъ и по-голѣма грижливостъ. Природата съ своята красота оказва влияние върху вкуса на хората, но тукъ трѣбва да се вземе предъ видъ и друго: мнозина отъ тѣзи балкански чада сѣ ходили въ чужбина, главно като работници и градинари, и сѣ се завръщали у дома си съ по-развитъ вкусъ и съ известни

културни придобивки. Населението въ тоя край се препитава главно отъ скотовѣдство, дърводѣлство и овощарство, ала то е усѣтило вече, че ще има добъръ доходъ и отъ друго: отъ посещението на курортисти презъ лѣтото. И вижда се, какъ въ тѣзи „колиби“ се заражда надпреварване — да се строятъ по-приветливи и по-удобни кѣщи, които да задоволяватъ колкото е възможно повече, изискванитѣ на гоститѣ-курортисти. И нѣкъде се мѣркатъ вече гиздави вили! При това и нашитѣ „колибари“ сѣ тѣй весели, волни и любещи своя отчужденъ отъ свѣта роденъ край, своята носия и свойтѣ обичаи каквито сѣ тиролскитѣ или швейцарскитѣ селяни. И

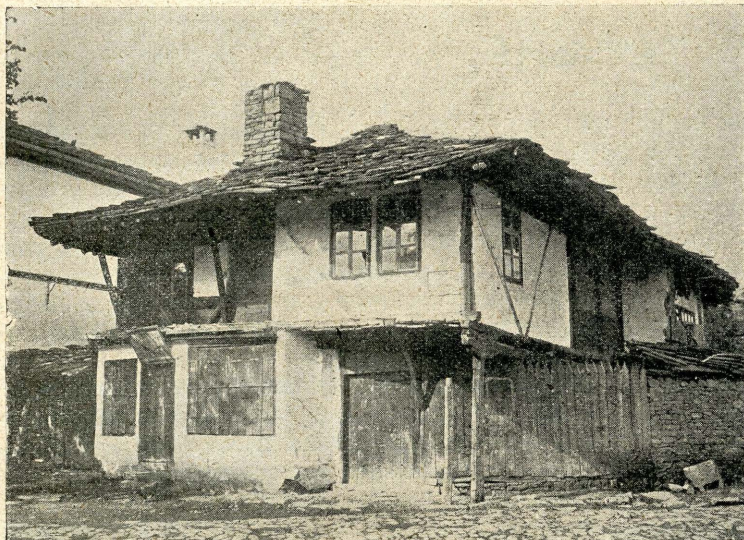
Тръвна

фот. Г. Трайчевъ

притежава ли колко-годе осигурено материално положение, нашиятъ колибаринъ не би напусналъ по никакъвъ начинъ своя милъ Балканъ. Все нѣщо романтично се забелязва въ душата на тѣзи хора. Разправиха ми за една случка, твърде характерна въ това отношение. Момиче-колибарче било настанено като слугиня, въ съседенъ градъ. Отдѣлено отъ родниятъ си край, то почнало да тъжи за него. И единъ денъ момичето съблича гражданското облѣкло, навлича селското си сукманче и се озовава у дома си. Наскоро подиръ това единъ неговъ познатъ отъ сѣщия градъ, при една екскурзия, го видѣлъ въ Балкана, че пасе овци.

— Защо остави града, та си дошла тукъ да дивѣешъ? попиталъ той момичето.

— Хе, отговорило то, па тамъ нѣма скали и орли! . .

Кжщата на Ангелъ Кънчевъ

фот. Г. Трайчевъ

Преди години бѣхъ пжтувалъ пакъ въ тая часть на Балкана — малко назападъ отъ Плачковци. Тамъ се издига връхъ, който ми направи особено впечатление: той прилича на грамадна купа. И „Купенъ“ го нарича населението. На върха на Купена се виждаха две самотни дръвчета и струпани камъни. За тоя връхъ научихъ интересно предание. Въ селцето разположено въ политѣ на Купена, живѣла нѣкога мома-чудно хубавица. Колко ергени сж въздишали за тая изгора и сж искали ржката ѝ! Тя все отказвала. Най-подиръ — за чудо и приказъ — заявила: „Ще взема тогова, който ме занесе на грѣбъ горе на Купена“. Наелъ се единъ момъкъ; той турилъ на грѣба си скжпия товаръ и поелъ нагоре по Купена. Народътъ гледалъ отдолу, и ту се чудѣлъ на безумната смѣлость на момъка, ту осжждалъ пакостницата-мома. Момъкътъ стигналъ на върха съ момата, но, изнѣмогналъ, падналъ въ безсъзнание. Уплашената мома се спустила долу въ селцето, да донесе вода на достойния си кандидатъ. Тя грабнала пълна стомна и се покатерила бързо по Купена, но щомъ се изкачила горе паднала и издѣхнала до мъртвия вече момъкъ. И двамата били погребани тамъ, и на гробоветъ имъ по дръвче посадили . . .

Знае се, че стариятъ Балканъ съдържа въ себе си минерални богатства: ето въ тоя край изкарватъ камени вжглища. Но какви ли пѣкъ още дивни легенди и други поетически ценности крие той въ себе си, непознати и нейзползувани! . .

Пжтътъ ни за Трѣвна ставаше все по-оживенъ. Настигаха ни и срѣщаха селяни и селянки, чисто и спретнато облечени; тѣ ни поздравляваха съ „добра стига“ или „добра срѣща“ и отминаваха. Нѣкжде, въ двороветъ, потънали въ

овощни дървета, по балкониѣ и прозорцитѣ на кжщитѣ, които се редѣха до самото шосе, се мѣркаха сънливитѣ лица на токущо станали отъ легло курортисти. Увлѣчени въ разговори, смѣхове и зѣпане насамъ-натамъ, ние не усѣтихме, кога стигнахме въ Трѣвна. Въ една своя автобиография, въ форма на твърде прозрачна мистификация (описва ужъ не своя животъ, а живота на чуждъ поетъ — Олафъ Ванъ Гелдернъ), Пенчо Славейковъ нарича Трѣвна по немски — „Грасдорфъ“. Поетътъ храни безгранична любовъ както къмъ своето родно градче „Грасдорфъ“, тъй и къмъ „Харцъ“, т. е. Балкана, въ чиито „росни поли“ то е скжтано, — оная „величествена планина“ която лежала като „мила сѣнка“ въ душата му и която той е възпѣвалъ „по сърце“ въ свойѣтъ пѣсни. . .

Трѣвна, — сгушено между хълмове приветливо градче, — се обновява и губи старовремения си и оригиналенъ видъ. Между старитѣ и потъмнѣли кжщички покрити съ камени плочи, съ силно издадени навѣнъ стрѣхи, съ решетъчни прозорчета, отвжтре съ резбарски и други живописни украшения — дѣло на мѣстни майстори — резбари и зографи, прочули се далечъ отъ своята родина, — се мждрятъ вече нови здания отъ по-модеренъ стилъ — варосани, съ червени керамидени покриви, безъ издадени стрехи съ широки неприкрити прозорци, — здания, въ които нѣма току речи, ни следа отъ трѣвненското типично изкуство. Нѣкога Трѣвна е било будно и заможно градче, каквито сж били изобщо всички наши градчета, разположени въ севернитѣ и южни поли на Балкана, — градчета, които сж дали на нашето племе революционери и най-голѣмитѣ му до сега поети; въ нея е цвѣтѣла ржчна индустрия. Ала днесъ

Кжщата на Пенчо Славейковъ

фот. Г. Трайчевъ

тя е бедна, изпаднала. Може би, желѣзницата, която пухти край нея и я събужда отъ сънъ, съ време ще ѝ донесе нѣкакъвъ новъ поминѣкъ. . .

Ние крачимъ изъ дългата главна улица на Трѣвна, безъ да знаемъ кжде отиваме и кжде ще спремъ. По едно време, неочаквано, съгледахъ дървена, боядисана пепеляво таблица съ надписъ, окачена отъ вѣнъ на старовремска кжщичка. Азъ се приближихъ отъ любопитство и прочетохъ: „Кжща на революционера Ангелъ Кънчевъ“. Обхвана ме вълнение. Азъ гледахъ надписа и кжщичката, и въ душата ми се вести стройната фигура на великия революционеръ, другаря на апостола Левски: спомнихъ си веднага известната картина, която представя, какъ той се самоубива въ русенското пристанище презъ мартъ 1872 г., за да не падне живъ въ ржцетъ на турските власти. Попитахъ съседния дюкенджия — старъ човѣкъ, чия е сега тази кжща и имали въ нея нѣкакви спомени за А. Кънчевъ.

— Тя е купена отъ други хора, и нищо нѣма въ нея за Ангелъ Кънчевъ, ми отговори старецътъ.

— А де е кжщата на Славейкови? попитахъ пакъ азъ.

— Вие сте я заминали; тя е назадъ до единъ хотелъ.

Наистина, ние сме минали край кжщата на Славейкови, но не сме я забелязали поради липса на нѣкакъвъ знакъ. Ние се върнахме назадъ и следъ като се допитахме до други хора, намѣрихме кжщата която ни интересуваше: типична трѣвненска старовремска кжща, на два етажа. Презъ малка портичка влѣзохме въ дворче съ градинка, изпъстрена съ цвѣти. Долу въ предверието играеше дете до тепсия току-

що пукано кафе, готово да се мели. Отъ долната стаа излѣзе пълна, възниска срѣдна пора жена, облѣчена въ черно,

— Добъръ день, госпожо, захванахъ азъ. Можемъ ли да видимъ кжщата на Славейкови?

— Заповѣдайте, заповѣдайте, каза любезно тя!

— Вие каква сте на Славейкови?

— Азъ съмъ братовчедка на Пенча Славейковъ: майкитъ ни сж сестри.

Влѣзохме въ стаята на долния етажъ. Тя е чиста, наредена и постлана съ килимъ. По стенитъ висѣха портрети на хора отъ Славейковия родъ. По дървена стълба се качихме на втория етажъ и презъ малко каридорче влѣзохме въ голѣма стая съ широка камина, отъ дветъ страни на която имаше по една възглавничка. Тукъ, въ тая кжщичка е видѣлъ божия свѣтъ авторътъ на *Кървава пѣсенъ*, си мислѣхъ азъ, и сигурно край това огнище „домашнитъ ратийкини, както се изразява той, сж дразнили всѣка вечеръ трепетното му въображение“.

— Та Пенчо Славейковъ тука е расълъ, нали? попитахъ азъ разсѣнъ братовчедката на поета.

— Тукъ, но той е излѣзълъ малъкъ и не се е връщалъ за дълго време въ тая кжща, — отвърна тя.

Разгледахме кжщата, поразговорихме се още малко съ добродушната братовчедка на Пенча и се сбогувахме. . .

Надвечеръ напустнахме Трѣвна и поехме обратно пѣтя за Плачковци. Азъ се обърнахъ назадъ, за да изгледамъ пакъ милата Трѣвна, и ми се искаше да ѝ извикамъ: „Малка си, Трѣвна, но си велика, че си родила Ангела Кънчевъ и Пенча Славейковъ!“ . . .

Н. Филиповъ

ИЗЪ ТЮРИНГИЯ

На Л. Владиканъ

И миналогодишнитъ мартенски дни бѣха все тѣй тъжни и мрачни. Тежки облаци висѣха надъ Тюрингия. Невидима ржка съ най-тъмни краски бѣ покрила небесата. Тежки дъждовни капки сълзѣха надъ замисления Erlkönig, забравенъ до езерцето въ единъ малъкъ паркъ край Йена.

Какъ дълги и тежки бѣха тия дни. прекарани въ старинния градъ на богословитъ и теолозитъ! Предъ стария Rathaus на пазарния площадъ невъзмутимо се изправяше бронзовия курфюрстъ. Съ издигнатъ мечъ той напомняше на всички, които тргуватъ въ пазарнитъ дни да не забравятъ текстоветъ на закона. При всѣки ударъ на часовника отъ старинната кула червения дяволъ отваряше широко уста и лакомо поглѣщаше златната ябълка що двата позлатени херувими му поднасяха — страненъ капризъ на забравенъ отдавна нюренбергски майсторъ. Понѣкога мъглитъ се разнизваха на пепеляви

дълги ленти, върху гърбицитъ на рѣждясалитъ баири се чертаеха потъмнелитъ кули на Lobeda — замъка на разбойника рицаръ.

Единъ отъ тѣзи безкрайно дълги дни ние съ приятеля ми „възторжения поклонникъ на Гьоте“ и една златокоса нѣмска дѣвойка рѣшихме да прекараме въ замъка Leuchtenburg.

До Kahla, станцията на която слѣзохме. пжтуването трая единъ само погледъ, размененъ между „Гьотевия поклонникъ“ и неговата приятелка. Стоманения драконъ разяренъ лѣкатуши покрай подроненитъ брѣгове на Saale.

Kahla. Ние не ще бждемъ сами — още много млади и стари ще прекаратъ празничния день въ Leuchtenburg.

Малката станция скоро опустява — всички навлизатъ въ тѣснитъ улици на градчето. Почва да рѣми.

Дъждовните облаци се закачат за камбанарията на старинната катедрала. Едничка тя нарушава монотонната маса от сгушени наклонени покриви. Странната тишина на това малко градче ми напомня за много такива дни, прекарвани във един град на моята родина.

Напускаме Kahla. По насрещните баири се извива сив разкалян път. Подъ на съв в страни лениво се влачат мътните води на Saale. Мъгла за-

Гравюра на линолеумъ

Василь Захаревъ

Замъка Leuchtenburg

бува празнично измитите покриви на градчето. Дъжда усилва. Все по-стръменъ и разкалянъ става пътят. Раниците увисват и тежат. Вървимъ дълго и мълчимъ. „Поклонника“, уморенъ, предлага почивка. Спираме въ малката разкъртена беседка, покрита съ надписи и дати. Грете чете съ гласъ: „Обичамъ Елфрида — нека знаят всички“.

Настигатъ ни други. Вървимъ още по стръмнината. На единъ завой на пътя между настръхналите клони, на сивия фонъ на мъглата, изъ подъ земята се изправя тъмната маса на Leuchtenburg. Кулите му разтатъ всеки мигъ, достигатъ небесата.

Стъпките ни ехтятъ подъ сводовете на грамадната порта. Празничната зала на замъка, сега уютенъ салонъ-ресторантъ се изпълва съ пристигащите гости. При грамадната пламтяща комина младъ момъкъ разправя нѣщо весело. Всички се смеятъ шумно. Звученъ смѣхъ се понася и изъ обширната зала, провира се помежду тежките дъбови маси, украсени съ клончета отъ боръ и се закача на гербовете, наредени по стените.

Тихо, весело и приятно е, навънъ се влачи гъста мъгла, дъждовни капки чукатъ по изписаните стъкла на прозорците. Отдавна некога, пакъ така около пламтящата камина, рицарите сж разправяли на своите дами за далечни източни страни, за кървави турнири, за ловъ изъ тъмните гори.

Въ такива тъжни дни самотния рицаръ, седналъ въ тежко дъбово кресло е бленувалъ за омагьосаната принцеса съ златните коси. Отъ пламъците на камината е израстналъ предъ него бледния ѝ образъ.

Грете замислено слуша.

Изъ залата се понася риданието на първата цигулка — малък оркестъръ свири тука въ празнични дни. Магьосникъ отъ една странствующа трупа показва своето изкуство и гадае предопредѣленията на съдбата. На естрадата отива момичето съ голѣмите сини очи и пурпурената дреха. Тя пѣе старинна немска пѣсенъ за влюбения сърца, за влюбения, които неутешимо плачатъ. Момичето слиза отъ естрадата, пѣе между гостите и завършва хубавата пѣсенъ надъ главата на стария самотенъ ергенъ седналъ въ жгъла, далечъ отъ всички хора.

Блѣсватъ електрическите лампи, залата се залива отъ потоци свѣтлина. Владетелите на замъка, заковани по стените въ тежки дъбови рамки сж смутени.

Нашия денъ се завършва.

Напускаме замъка — мъглата въ мигъ го закрива. Нагазваме непроходимата калъ. Отъ клоните на храстите край пътя бавно се свличатъ тежки капки. Пропълзва тежка, зловеща нощ. Нѣкъде ридае самотна птица. Хванати за ръка вървимъ дълго, часъ, два. Откриваме, че сме се заблудили, лутаме се въ непознати мѣста, навлизаме въ нѣкаква рѣдка гора. Пакъ почва да вали. Нѣкой върви изъ гората, чупи съ краката си падналите клони. Това е „скитника“, който ходи изъ тюрингийските лесе. Той ни извежда до сивата лента на пътя, по който трѣбва да се завърнемъ.

Най сетне подъ на съв долу блѣсватъ насълзени очи — това сж малките прозорчета на странноприемницата „Бѣлия еленъ“, на пътя, по които се отива за Kahla.

Weimar, 1924

Василь Захаревъ

ТУРИЗЪМЪ ЗИМЕ ПО ПЛАНИННІТЪ

Когато прочутия излѣдователъ на полярнитѣ области Нансенъ билъ запитанъ отъ лондонскитѣ спортисти за прелеститѣ и благотворното влияние върху човѣшкия животъ всрѣдъ полярнитѣ ледове, той отговорилъ: „тамъ човѣкъ се чувствува здравъ, тамъ той регистрирва нови жизнени сили.“ Сжщия този девизъ привлича напоследѣкъ, особено следъ европейската война, все по голѣми групи къмъ възкачането по високитѣ снѣжни планини на Европа, които по своитѣ климатически условия не се отличаватъ много отъ полярнитѣ земи. Зиме вѣнъ отъ населенитѣ пунктове — села и градове въздухътъ — очистенъ отъ падающия снѣгъ и защитенъ чрезъ дебела снѣжна покривка отъ изпаренията на почвата — е действително чистъ; но въ сравнение съ полярнитѣ области даже и въздухътъ по нашитѣ най-високи планини, не може да се сравни по своята чистота съ въздуха напр. на Шпицбергенъ, който по общо мнение на всички посетители притежава чудни животворни свойства. На всѣки случай високитѣ снѣжни планини даватъ приютъ и разнообразни удоволствия на голѣми групи туристи.

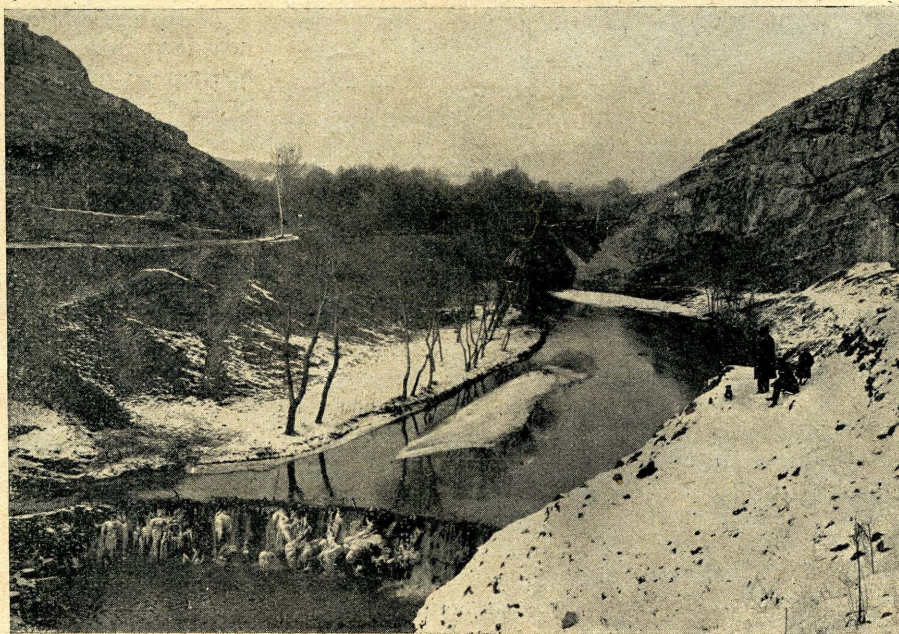
Интересно е че въ последнитѣ две десетилѣтия редомъ съ развитието и усвѣршенствуването, на пързаянето съ шейни по високитѣ хълмисти мѣсности, все по-голѣма роль почва да играе най-древното оржие за придвижването по снѣга — *скитъ*, което се обяснява съ незамѣнимата помощ която тѣ указватъ при преминаването на

навеянитѣ преспи отъ снѣгъ. Още много отдавна полярнитѣ и високопланински жители за да не потъватъ въ сипкавия снѣгъ и да могатъ да се хлъзгатъ по него, употребявали опънати кожи между кости на убити животни, съ които увеличавали повърхността на ходилата на краката.

И сега още жителитѣ на полярнитѣ страни и на тия въ високо планинскитѣ области на централна Азия, обтягатъ съ кожи своеобразнитѣ свой ски и шейни. Туриститѣ сжщо така често употребяватъ при възкачането си по снѣжнитѣ планини особени ски, обвити съ тюленска кожа, космитѣ на която кожа, обърнати назадъ, се забиватъ въ снѣга и не позволяватъ връщането надолу.

Зимнитѣ излети съ ски у насъ въ България започватъ силно да интересуватъ членоветѣ на тури-

стическитѣ организации; дали тоя видъ спортъ ще се засили, видоизмени или изроди бждещето ще покаже. Ако и да има чудно освежающе действие, изкачането съ ски понѣкога бива съпроводено съ сериозни опасности за здравето. Като едно отъ най-важнитѣ условия, които туриста съ ски или шейна трѣбва да спазва е да не се спуща срѣщу вѣтъръ, особно тежко е положеннето когато туриста въ планината се пресрещне отъ снѣжна или ледена буря. При снѣжната буря той лесно може да загуби ориентировачната посока, а при пронизателния леденъ вѣтъръ — които понижава температурата на много дѣления подъ нулата, може да се скрие само подъ гостоприемния заслонъ на нѣкоя скала. Но този, който желае да получи пълно представление

Край Перникъ

фот. Г. Трайчевъ

за страшното действие на студения вѣтъръ, достатъчно е да посѣти изложенитѣ на вѣтра високи върхове на нашитѣ снѣжни планини. Като класическо мѣсто на такъвъ студенъ вѣтъръ — алпиниститѣ въ Италия и Хърватско сочатъ околноститѣ на Триестъ съ прочутия вѣтъръ — *боръ*. И действително въ повечето случаи опасността за здравето на туриститѣ се крие само въ ледения вѣтъръ, тъй като спокойния въздухъ, даже при силенъ студъ, рѣдко вреди на добре екипиранитѣ туристи. Вариацията — колебанието на температурата презъ денонощието въ снѣжнитѣ планински облаци може да се движи между $+10^{\circ}\text{C}$ до $-10^{\circ} - 25^{\circ}$ студъ.

Тѣй че зимнитѣ излети всѣкога сж свързани съ известна опасностъ, зависяща отъ непредвиденитѣ промѣни на вѣмето, и вследствие на това при го-

лѣмото разпространение на изкачването съ ски, това може да даде и повече повреди, отъ колко лѣтните планински излети. Още повече и самитѣ туристи, въ повечето случай незапознати добръ съ метеорологическитѣ фактори, се страхуватъ главно отъ обстоятелството дали въ това или друго мѣсто на планината снѣгътъ е недостатъчно дебелъ; или неговата повърхностъ, както това често се случва на голѣмитѣ височини, ще се окаже заледеяла.

Освенъ удоволствието отъ самото хлъзгане съ ски, високитѣ планини съ тѣхнитѣ зимни пейзажи даватъ още възможностъ на туриста да се наслади отъ единственото по своя родъ величествено зрелище на чистото и искряще звѣздно небе. И който е ималъ възможностъ зиме отъ високитѣ планински върхове прѣзъ сухия, чистъ и прозраченъ въздухъ да наблюдава безчисленитѣ далечни звѣздни мири — тъй ярко да блѣстятъ на съвършено чистия небесенъ сводъ — само той ще се съгласи, че едва ли има друга нѣкоя картина, която би могла да се сравни съ бозоблачитѣ и свѣтли зимни нощи.

Честитѣ посещения на високитѣ планини прѣзъ зимата трѣбва да способствуватъ за разпространението на по-правилни схващания относително снѣжнитѣ условия въ тия планини. Необходимо е да се узнае максималната височина, която снѣжнитѣ осадки достигатъ въ планинскитѣ долини и върхове, които туриста посещава. Много пѣти за дебелината на снѣжната покривка зиме има противоречиви и често невероятни твърдения. Трѣбва да се разграничава ясно дебелината на падналия снѣгъ отъ тая на навѣянитѣ преспи. Жителитѣ отъ високо планинскитѣ области по опитъ знаятъ, че дебелината на падналия снѣгъ рѣдко достига 2 м., а обикновено е $1\frac{1}{2}$ или 2 метра. Другъ е въпроса съ навѣяния снѣгъ, той може да даде преспи отъ 5 до 8 — 10 и повече метра дебелина. Наблюденията показватъ какво въ планинитѣ въ най-високитѣ върхове сж бедни на снѣгъ отъ колкото срѣднитѣ височини. Това се дължи на обстоятелството, че влажнитѣ въздушни маси презъ зимата биватъ доста тежки и не могатъ да се държатъ на голѣми височини. Напротивъ падналитѣ снѣжни осадки могатъ да бждатъ отнесени отъ вѣтъра твърде високо; буритѣ ги подхващатъ, рапиляватъ ги на прахъ и ги наслагатъ въ видъ на снѣжни преспи и нанаси често пѣти легнали надъ пропасти. И всѣки алпинистъ знае каква голѣма опасностъ представляватъ тѣзи рохкави и прѣсно навѣяни преспи, кацнали надъ планински пропасти. Всѣка неосторожна стѣпка по рохкавия снѣгъ подъ тия нависили се надъ пропасти снѣжни преспи могатъ да докаратъ на туриста неминуема

смъртъ. Този сипкавъ снѣгъ, състоящъ се отъ шестолжчи звѣздички, при превръщането — стопяването му въ вода, намалява обема си повече отъ осемъ пѣти.

И тъй при опредѣление значението на снѣжната дебелина трѣбва да имаме предъ видъ характера на осадкитѣ, а тукъ главна роль играе вѣтъра.

Всѣкой единъ пѣтъ или пѣтека, колкото и да сж известни на туриста лѣте, тѣ презъ зимата, благодарение на навѣяванията на капризнитѣ вѣтъръ, ставатъ не само неузнаваеми, но често пѣти непроходими и опасни за живота на пѣтника. Тѣзи зимни снѣжни препястия сж добръ известни на туриститѣ, на между селскитѣ и градскитѣ пошалѣони, на желѣзничаритѣ и коларитѣ и всички други лица, чиято професия изисква пѣтувания презъ зимата. Не сж редки и случаитѣ когато пѣтникъ трѣгналъ отъ едно село за друго пропада и загива въ снѣжнитѣ преспи.

Въ такива трагични случаи, когато пѣтника попада въ снѣжни преспи съ невѣроятни крака, ако преспата е много дебела, всѣки опитъ да се излезе отъ тая снѣжна яма дава отрицателни резултати и пѣтника затѣква все по-дълбоко. Въ тия тежки моменти, алпиниститѣ препорѣчватъ да се вземе платнището, ако такова пѣтника носи, или да си съблече горното палто и постеле ямата въ която пѣтника е попадналъ за да се укрепи повърхността въ която той стѣпва. Следъ освобождаването отъ тая яма платнището или палтото да се мѣсти напредъ до като се излѣзе навънъ отъ опасно навѣяната преспа.

Туристическитѣ дружества у насъ, които съ неотбелязани до сега ентузиазъмъ завладяватъ планинитѣ, трѣбва съ настойчивостъ присѣща на тѣхния характеръ да се заематъ съ проучването на мѣстнитѣ метеорологични данни, необходими за насочването на отдѣлнитѣ групи особено при тѣхнитѣ зимни излети.

Между средствата за постигането на тия цѣли, струва ми се, че не безъ значение ща бжде уредането при всѣка обзаведена вече хижа (която има постояненъ пазителъ) на единъ дневникъ, въ които да се отбелезва презъ зимата максималната и минималната температура въ денонощието (въ 5 часа и 14 часа), както и числото на падналитѣ снѣгове, тѣхната дебелина, и посоката на господствующия вѣтъръ презъ денонощието.

Тия данни, въ бждаще систематизирани и подредени, ще бждатъ многоцѣлни указания при опредѣлянето решающитѣ метеорологични фактори презъ зимата.

Д. Илчевъ]

ИЗЪ РИЛА

(Изъ дневника на единъ туристъ),

Срѣда предъ Великденъ. На гарата сме вече 7 души, хубаво число, но между насъ сж двама ученика отъ IV класъ и то такива, които за първи пѣтъ правятъ по-голѣмъ излетъ. А тамъ въ планината е още зима.

Въ влака нѣма мѣсто. Наблѣскахме се въ товаренъ вагонъ. Толкозъ по добре за насъ, ще може да се полегне.

Въ 3 ч. презъ нощта пристигаме на гара Костенецъ и веднага хващаме прашния пѣтъ за Долна баня. Почиваме за малко по празнитѣ още скамейки предъ кръчмитѣ на селото и прекосваме презъ полето за Радуилъ. Пѣтеката върви право презъ ливадитѣ и скѣсва доста пѣтъ. Въ Радуилъ минаваме презъ Марица и се движимъ вече по лѣвия ѝ брѣгъ. Отъ тукъ вече навлизаме въ вѣковнитѣ гори на Рила.

Подиръ обѣдъ пристигаме въ горския кантонъ надъ Сарж Гьолъ, дето и ще ношуваме.

На другата сутринъ трѣгаме рано. Минаваме покрай три дѣскорѣзници, които сега не работятъ. Напускаме пѣтя за Разлога и постепенно навлизаме въ зоната на снѣга. Често потъваме до поясъ. Излизаме отъ гората и настѣпваме въ клека. Тукъ снѣга на мѣста е стопенъ, но на мѣста стои натрупанъ още съ десетки метра, особено въ долинкитѣ, които се спущатъ отъ върховетѣ. Слушаме какъ бучи подъ насъ Марица. Ето насреща и Манчу обвитъ още въ сутринна мъгла. Единъ отъ насъ съ „напѣтила“ се движи напредъ да поправа пѣтъ. Снѣга става по твърдъ, но все пакъ потъваме често.

Маричинитѣ езера сж замръзнали, покрити сж съ снѣгъ и отъ тѣхъ сега не личи нищо. Не търсимъ вече никаква пѣтека, а се оправяме право къмъ Мусала. Слънцето пече силно, снѣга е размекналъ и нѣма опасностъ за подхлъзвания.

Тишина и безмълвие навсѣкжде. Даже не полъхва и вѣтрецъ, Къмъ 12 часа сме на върха, покритъ малко съ завезанъ снѣгъ. Тукъ е спокойно, приятно и топло. Изуваме се, сушиме се и се припичаме на слънцето. Предъ насъ е още безкрайна снѣжна пелена. Колко ясно се очертава Пиринъ! А Родопитѣ като че сж само на нѣколко крачки отъ насъ. Ето Ибъръ, Сиври-чалъ. Белмекенъ, като

стари, посивели войни, застанали на стражъ. Задъ Манчу се подава Разлога, после Налбантъ, а току подъ краката ни е просната Демиръ капия въ чиста бѣла премѣна. Никакви мъгли не пречатъ на кръгъзора и къмъ Попова шапка и Рупитѣ.

Но планината си остава планина, а ние сме още въ Априлъ. Малка суграшица ни предизвести, че трѣбва да напустнемъ върха. Спускаме се по затрупаната Бистришка пѣтека, но нахълтваме въ навезанъ надъ пропасти снѣгъ, дебелъ до единъ метъръ и замръзналъ. При най-малката тежина се откъртва и пада по пѣтеката. Трѣбва да си проправаме пѣтъ съ

Чамъ Кория

фот. Хр. Тасевъ

пикелъ, какъвто за жалостъ не притежаваме.

Съ висящия снѣгъ сестбарятъ и камъни. Съ мжка слизаеме по сипея къмъ Бузлу гьолъ. И това езеро не се вижда. Два метра снѣгъ най-малко покрива сега още заледената му кора. Безъ да му мислимъ много седаме на платнищата и на люшъ се спускаме до самото езеро. Раницитѣ слизатъ преди насъ.

Отъ тукъ надолу слизането е още по трудно. Всички езера сж замръзнали, снѣга е мокъръ и затъваме до поясъ. По надолу снѣга на нѣкжде е стопенъ или отвеянъ и личи старата ни добре позната пѣтека. Дѣсния брѣгъ на рѣката е сухъ и безъ преспи.

Къмъ 7 часа вечерта сме въ Чамъ кория. Тукъ срещаме „фонфонитѣ“, тръгнали сжщо за Мусала, но по обратенъ пѣтъ. Тукъ се раздѣляме и съ ученицитѣ. Оставаме само трима. Трѣгаме за Рилския манастиръ презъ Бѣли Искъръ и Мала Църква.

По Горна Лъва рѣка започва снѣга. Пжтеката е затрупана отъ преспи, паднали отъ Попова шапка. Презъ Кобирино бранише личи че сж минали работници отъ Балабановитѣ фабрики. Виждатъ се много стѣпки и на диви звѣрове. Сухото езеро е повишило нивото си съ 3—4 метра. Леда му е изпочупенъ отъ силния притокъ на вода. Движимъ се бавно и внимателно. Снѣгъ се рони постоянно отъ Рупитѣ. Паднала е и голѣма лавина въ срѣдата на езерото и е затрупала цѣлия му доленъ край. Единъ грамаденъ боръ, свлеченъ отгоре, като че е посаденъ въ срѣдата на езерото.

Паднала е и голѣма лавина и затрупала пжтеката къмъ Кирилова поляна. Тукъ ние слизаеме по

Чамъ Кория

фот. Хр. Тасевъ

самата лавина, която е смѣкнула и дървета и камъни отъ висинитѣ.

Въ манастиря нѣма мѣсто. Препълнено е съ богомолци. Ноцуваме въ една кухня при голѣмъ огънь. Цѣла нощъ камбанитѣ и клепалото не преставатъ да биятъ, навсѣкжде оживление и запалени свещи.

Възкресение!

До обѣдъ всички богомолци заминаватъ, въ манастиря оставатъ едва тридесетъ души. Става пакъ спокойно и тихо.

На втория день поемаме пжтя къмъ Седемтъ езера. Паднала е гжста мъгла, вали и суграшица. Мъглата пада по-ниско и едва се прозърта пжтеката, нѣкжде изгубена въ снѣга.

Отчайваме се и се повръщаме назадъ. Но какво

ще кажатъ останалитѣ туристи въ манастиря! Наново трѣгваме напредъ и бавно се изкачваме нагоре. Всѣка сбъркана стѣпка би ни отнесла къмъ Друшлявица. Мъглата се често раздира и ние едва можемъ да се ориентираме.

Така пристигаеме на Дамка. Тукъ снѣга е ровѣкъ и ние потѣваме до поясъ. Спираме на почивка надъ Урдинитѣ езера. Отъ тѣхъ нѣма и поменъ. Отъ тукъ пакъ се наслаждаваме на Еленинъ-върхъ, на Пиринъ, на Витоша. Нѣкжде тамъ далечъ се прозира и Самоковъ. Нѣкакви си обаче две черни точки на отстрешния склонъ ни обръщатъ вниманието. По права линия тѣ сж на километъръ отъ насъ. Триа души сме съ три мнения: кози, сърни, елени. Дру-

женъ смѣхъ изплашва животнитѣ и тѣ побѣгватъ. Отъ тичането ясно поличава, че това ще да сж мечки. Голѣмата, която бѣгаше отдире, се повръща и трѣгва мѣмъ насъ. Измѣнихме ролитѣ си. Отъ преследвачи обврнахме се на гонени. Едва се движимъ въ снѣга, пада и мъгла. При всѣка стѣпка обврщаме се назадъ. Мъглата се поповдигна и ние виждаме, че преследването продължава. Всѣко желание за почивка и гледки изчезватъ. Мъглата ни наново забулва и задѣхани ние се надвесваме надъ седмото езеро, но много по-горе отъ пжтеката. Нѣма време за мислене и разсѣждане. Пакъ на люшъ достигаеме замръзналото езеро. Изкачваме бърже височината надъ шестото езеро и новъ люшъ ни смѣква надолу. Тукъ мъглата се вдига и пжтя поли-

чава. Поуспокояваме се малко. Нашитѣ преследвачи не се виждатъ вече, но ние не спираме. Вървимъ и ядемъ, защото единъ часа бѣ преминалъ. Още единъ малкъ люшъ и минаваме покрай петото езеро. Снѣга е тукъ по-твърдъ. Внезапно отъ върха надъ петото езеро се понася страшенъ шумъ. Камъни и грамадни маси снѣгъ се струполватъ върху леда на езерото. Виждаме, какъ една дива коза бѣга нагоре.

Пристигаеме съвсемъ изнурени въ хижа Скакавица. И умората и страхътъ стократно се възнаграждаватъ отъ величествения сега водопадъ. Грамадни маси вода се подаватъ отгоре, хвърлятъ се стремително, плюшатъ по камънитѣ, бучатъ подъ скалитѣ и бързатъ надолу къмъ полето, дето е вече пролѣтъ.

Дим. Дик.

ТРИ МИНЕРАЛНИ ИЗВОРИ ВЪ РАЗЛОГА

(Изъ туристическия ми бележникъ)

— България — това е обетованата земя!...

Ив. Вазовъ.

Цѣли дванадесетъ години отъ какъ Разлога е нераздѣлна часть отъ свободна България, но и до днесъ тоя хубавъ роденъ край стои откъснатъ отъ своята майка. Съобщителнитѣ средства сж оскѣдни и недостатѣчни, а следъ падането на първитѣ снѣгове по Рила, Пирина и Родопитѣ, единственитѣ два пѣтя — Бѣлово—Якоруда и Симитли—Предѣлъ ставатъ непроходими, населението остава откъснато и затворено въ очакване лѣтото. Живота замира, търговията сжщо, а за редовни съобщения и дума да не става.

Държавата не е почти нищо направила въ тѣзи дванадесетъ години за този китенъ роденъ край, а Разлога — Банско, отечеството на толкозъ корави българи заслужава повече грижи и повече щедрость.

Плоското възвишение, което се загражда отъ планинскитѣ масиви на северозападъ и западъ — Рила и Пиринъ, а отъ изтокъ — Родопитѣ, презъ което протича р. Мѣста е известно подъ името Разложкото поле, Мехомийско или просто Разлога. По-високо въ политѣ на Пирина, дето е кацнало хубавото градче Банско, това плато постепенно се снишава и разширява къмъ Рила и Родопитѣ. Почвата е слаба и зле обработена, късно стигатъ посежитѣ, но тоя край е прочутъ съ шарения си бобъ (райкинъ), който е една отъ любимата храна на населението. Земледѣлието и скотовѣдството сж главния поминѣкъ на населението, а мжжетѣ сж известни като добри майстори — дърводѣлци, леяри, зографи, като повечето прекарватъ въ гуробетчиликъ. Една значителна часть отъ разложчани сж се прѣснали въ Америка и стара България.

Полето се оросява отъ три голѣми рѣки: Мѣста, която иде отъ къмъ Якоруда и напоява североизточната часть на платото и другитѣ две рѣки — Изтокъ, що извира на границата между Банската и Мехомийската мери до Пиринския масивъ. Тя е пълноводна, протича презъ Мехомия, оросява градинитѣ и ливадитѣ на града, заобикаля Голиева баня и при Хаджиевъ мостъ се слива съ р. Глазне, които се втичатъ въ Мѣста на около три километра подъ Бѣлинското ханче. Третата по голѣма рѣка, която напоява Банско е р. Глазне. Извира отъ Пиринъ подъ езерото Василяки, наречено още Рибното езеро, разположено въ подножието на Тодоринъ върхъ.

По значителни селища въ Разлога сж Мехомия, сега околийски центъръ, Раположенъ подъ най-южния край на Рила, непосредствено до възвишението Голакъ и на около деветъ километра отъ прохода Предѣлъ. До освободителната 1912/13 година Мехомия е билъ главенъ градъ на Разложкия край съ около 6—7 хиляди жители, въ болшинството турци. Сега населението достига едва 4 хиляди жители и то изключително българи, защото въ последната война

турцитѣ сж запалили града и сами сж унищожили най-голѣмата и богата турска часть.

На южния край въ Разложкото поле, почти на изхода на прохода Демиръ Капия, който води отъ Сересъ, презъ Мелникъ и край Тодоринъ върхъ излиза въ Разложкото поле, за да продължи презъ Мехомия — Якоруда и отъ тамъ презъ Юндола слѣзе въ Бѣлово, точно на това изходно мѣсто, въ самитѣ поли на Пирина, като грамаденъ бѣлъ лебедъ е кацнало спретнатото, чисто съ своитѣ бѣло варосани кѣщи, прочутото по своята грамадна черква и висока камбанария съ часовникъ — градче Банско, което е не по-малко известно и като неприсжпно гнѣздо на македонскитѣ революционери.

И днесъ Банско е чисто, спретнато планинско градче, прочуто съ чистия си планински въздухъ, здравъ климатъ и изходенъ пунктъ на всички излетици, които идватъ да се любуватъ, чудатъ и съзерцаватъ дивнитѣ красоти на легендарния Пиринъ съ вѣчно забуления въ мъгла Елъ-Тепе.

Това сж двата града въ Разлога, които се намиратъ въ непрестанна борба за първенство въ околията. Тѣ сж разположени само на 7 км. единъ отъ другъ, съединени съ първокласно шосе, което води отъ Симитли на р. Струма и презъ Предѣлъ, Мехомия, Банско, Добринище стига въ Неврокопъ. Банско е на 60 км. отъ Неврокопъ, а Мехомия на 39 отъ Симитли и 36 отъ Якоруда. Отъ по-голѣмитѣ селища ще споменемъ: Голиева баня, Белица, Якоруда, Елешница, Добринище, Балдево, Годлево, Нидобрѣцко.

Въ источна посока отъ Мехомия излиза едно хубаво шосе, което върви между росни ливади, повдига се постепенно до третия километъръ, достига хълма Ушитѣ, пресича го и отъ тамъ се спуска въ котловината, като точно на петия километъръ спира въ с. Голиева баня, познато още въ цѣлия Разлогъ само като Баня.

Въ селото има две бани: турска (защото е въ турската махала и преди освобождението сж я използвали само турцитѣ) и българска. Турската баня е на пѣтя, който води за Банско, на лѣвата му страна подъ хълма Рудината. Тя датира още отъ римско време. Главния изворъ се намира на около 100 крачки отъ самата постройка, дето е хванатъ и откритъ въ кѣпалния басейнъ. Това е направено, защото водата при извора е надъ 80°. Водата е изобилна. Басейна се напълва обикновено вечеръ, за да изтине до сутринята. Презъ деня банята се изтудява и съ студена вода отъ единъ близѣкъ изворъ. За пиене водата е много вкусна и Мехомийчане я предпочитатъ предъ студената, защото почти всички други води сж варовити. До сега не съмъ срещалъ

никжде да сж обнародвани научни изследвания за този минерален изворъ макаръ, че е много лековитъ.

На около 500 крачки отъ турската баня на източния склонъ на Рудината, подъ така нареченото Църквище св. Богородица е построена пакъ въ римско време българската баня. И нейната вода е много гореща, обаче е силно серна. Сжщо много лековита.

Въ селото не далечъ отъ българската баня, се намира малкъ горещъ изворъ, нареченъ Мирото, силно желъзенъ и много горещъ, известенъ по своята лековитостъ на очеполъ. Около Мирото и днесъ стоятъ основитъ на старата римска постройка.

Цѣлата околностъ е обсипана съ множество топли извори, а до самъ селото въ една ливада съ търсовищна почва се гуши доста голѣмъ, горещъ минераленъ изворъ, дъното на който е покритъ съ сребърно бѣлъ зърнестъ пѣськъ. Много тежко болни отъ ревматизмъ сж били донасяни тукъ и следъ едно или две годишно сезонно къпане сж намирали изцеление.

Ето какво ми разправя за лековитостта на турската баня въ Голиева баня единъ софийски жителъ, когото намерихъ миналата година тамъ. Родомъ съмъ отъ Баня, но още като дете съмъ напустналъ родното си село. Спечелихъ си хубавъ ревматизмъ, който ме подлудяваше и станахъ негоденъ да упражнявамъ занаята си — шивачлъкъ. Не стига това, ами презъ нѣколко години ме нагази такъвъ плевритъ, че днесъ живея само съ едното бѣлодробно крило. Следъ общоевропейската война рекохъ да видя родното си мѣсто и заминахъ, като започнахъ да правя бани въ турската баня. Следъ близо единъ месецъ редовно къпане и пиене на водата, не само че болкитъ се почти загубиха, но и стомаха ми се поправи.

Минералнитъ извори на Голиева баня заслужаватъ едно по-сериозно изучаване както отъ медицинско гледище, така и отъ геоложко, защото на една малка площъ се групиратъ най-разнообразни по химически съставъ топли извори. Два извора, отстоящи само на 50—60 метра единъ отъ други иматъ единия силно сярна вода, другия ни поменъ отъ сяра.

Втората минерална баня, за която не се споменава нищо въ официалнитъ списъци е тази въ с. Добринище. Това красиво планинско село е разположено само на 7 клм. отъ Банско по шосето за Неврокопъ, въ самитъ недра на източния Пиринъ.

Въ долния, най-низкия край на селото, тамъ дето пжтя поема за Неврокопъ, се намира минералния изворъ. Банята е временна, дъсчена. Температурата на водата е къмъ 40°, извънредно приятна за тѣлото, изобилна, бистра като кристалъ и вкусна за пиене. Действува много изнурително върху организма. Редко има хора, които издържатъ непрекъснато 30 бани. Следъ осемъ-деветъ къпанета къпачиятъ се чувствува толкозъ силно отпадналъ, че чувствува нужда отъ нѣколко дневна почивка.

Въ околността тѣзи бани сж известни по своята лековитостъ на ревматизмъ, кожни болести, рани, стомашни разстройства и нервни болести. Отъ нѣколко години банитъ се посещаватъ редовно както

отъ болни отъ тоя край, така и отъ стара България — отъ Видинско, Дупница, Кюстендилъ, София Брезникъ и даже Свищовъ.

Трети по редъ идатъ Елешничкитъ минерални извори и срещу тѣхъ изворътъ св. Варвара. Самото село е разположено непосредствено въ гнѣнитъ на южнитъ Родопи, на брѣга на р. Мѣста, а на 2 клм. предъ селото сж банитъ. Банитъ сж още отъ римско време и сж известни далечъ задъ Пирин и Беласица. За старостта и лековитостта на тия бани свидетелствува обстоятелството, че отъ старитъ зидове на банята е извадена една възпоминателна плоча, която е била взидана отъ нѣкоя благородна жена въ знакъ на изцелението ѝ, въ дванадесетата година отъ царуването на императоръ Юстинианъ (539 год.).

Почти срещу селото, презъ рѣката, изъ срѣдната на една скала извира изобилно гореща минерална вода. Това е изворътъ св. Варвара. Изворитъ сж разпространени даже и въ самото корито на рѣката, та често, когато жителитъ бродятъ презъ рѣката, попадатъ на силно горещи струи.

Изворътъ не е хванатъ и нуждающитъ се къпятъ свободно изъ рѣката. Поради липса на постройки и наличността на Елешничката баня, св. Варвара не се посещава много, съ изключение на събора, който става въ денътъ на светицата, чийто име носи извора. Тази баня е позната въ лекуване на рани.

Това сж бележкитъ на единъ туристъ, който снове изъ китнитъ кжтове на своето отечество, да се любува на ония красоти, що крие родната му страна. Защото за да обикнешъ — трѣбва да познаешъ. Това за другаритъ туристи, а на хората, на които е отредено да боравятъ въ областта на изучаванията и откриване природнитъ богатство на родината ни, обърщамъ вниманието да се погрижатъ за горнитъ минерални извори и имъ отдадатъ нужнитъ грижи и внимание, което не малко ще принесе за повдигането на онзи край, надаренъ съ такива природни прелести.

Боянъ Дацовъ.

* * *

В Е С Т И

Ледницитъ въ Швейцария. — Презъ последнитъ две-три години (отъ 1921 г. насамъ) се наблюдава едно значително отдрѣпване на ледницитъ въ Швейцария. Отбелязаниятъ презъ последното десетолѣтие напредѣкъ съ увеличение на ледниковата площъ, който бѣ особено ясенъ презъ 1916 година изглежда, че е изгубилъ вече силата си. Публикуванитъ отъ Швейцарската Ледна инспекция данни показватъ много ясно намалението на броя на увеличаващитъ се по-рано ледници презъ изтеклата година. Така отъ 100 наблюдавани ледници презъ 1923 год. само 25 (срещу 63 презъ 1916 год. сж показали известното удължение, а при 55 (срещу 29 въ 1916 година) е наблюдавано едно отдрѣпване (намаление). Силното слънчево осветяване презъ последнитъ години и сравнително слабо снѣжнитъ зими сж подействували за спирането растежа на ледницитъ. Топлитъ лѣта презъ 1921 и 1923 год. сж допринесли сжщо много за това.

Олимпъ. — Изследването на старата гръцка планина на боговетъ бѣ свързано съ най-голѣми трудности докато

планинският масив Олимпъ лежеше на гръко-турската граница и въ него цареше разбойничеството. През 1911 год. Едуардъ Рихтеръ трѣбваше цѣли месеци да страда като затворникъ на единъ разбойнишки главатаръ. Следъ като въ 1912 год. границата бѣ премѣстена по-на-северъ, презъ 1920 год. гръцкиятъ генераленъ штабъ включи Олимпийската група въ триангулационната мрежа на ново-присъединенитѣ земи Тесалия и Македония. Положението и названията на централнитѣ почти еднакво високи върхове обаче останаха за дълго още неизвестни, макаръ че още въ 1913 год. Бодъ-Бови и Боасонъ отъ Женева бѣха успѣли да изкачатъ най-високия връхъ. Сега една по-викана въ Гърция швейцарска топографска комисия е снела и върховетѣ както съобщава Марселъ Курцъ отъ Нъш-шатель въ една нова книга, върху (Олимпъ Le mont Olimp).

Бързото и точно фото-теодолитно снимане е било възможно благодарение на употребата на цайсовитѣ стереофотограметрични апарати. Групата на върховетѣ *Митка* 2918 м. *Стефанъ* 2910 м. и *Сколионъ* 2905 м. високи, е забиколена отъ грамадни каровидни циркустни долини. Хелмутъ Шефелъ е изкачилъ темето на Олимпъ, чиито върхове лежатъ по на повече отъ единъ часъ единъ отъ другъ. Както съобщава напоследѣкъ въ Атинскитѣ известия на Германския археологически институтъ, на най-високия връхъ той не е намерилъ никакви следи отъ антични светилища, но е имало такива на единъ преденъ връхъ, който се издига на около единъ часъ южно отъ най-високия връхъ и е стотина метра по-нискъ отъ него. Тамъ могли да се различатъ останки отъ олтаръ, намерени били парчета отъ сждове между камънитѣ на върха, които въпреки това, че били много малки и силно изтъркани се оказали несъмнено антични, повечето отъ древния периодъ. Тѣ сж най-малко отъ нѣколко дузини сждове. Съ това се установява една доста голѣма жертвена служба въ древността на тоя връхъ.

600 метра надъ ледника. — Напоследѣкъ върхътъ Гранъ-Диаблъ (въ масива на Монбланъ), чиито изкачване е известно като много опасно, е билъ сцена на едно отъ най-тревожителни и оригинални спасявания отбелязани отъ алпийската хроника. Трима млади италианци изкачили да изкачатъ върха отъ къмъ Шамони, и то безъ водачъ. Тѣ вървяли навързани съ вжже и били вече близу до върха, когато внезапно, вследствие на подхлъзване или друга нѣкоя злополука, полѣтели и тримата заедно къмъ пропастьта. За шастие на около 100 метра по-долу вжжето се запира на една стърчаща на възъ скала и тѣ останали да висятъ налъ ледника, който лежалъ на 600 метра подъ тѣхъ. Тѣ стояли въ това положение, докато пристигнала една спасителна експедиция отъ Шамони, отдето ги наблюдавали съ търба и видяли нещастieto, което ги постигнало. Единъ отъ туриститѣ си счупилъ краката, втория билъ падналъ въ несвесь, а третия билъ само леко нараненъ.

Нова Алпийска желѣзница. — Едно частно италианско дружество е получило концесия за една нова нормална алпийска линия презъ Шилфцеръ-Йохъ (старата австро-италиано-швейцарска граница, изцяло въ Италия), постройката на която ще почне на скоро. Въ свързка съ австро-германския проектъ за една Алпийска линия, която да свързва Гармишъ (Бавария) съ Игистъ (Австрия) и следъ довършването на линията Ландекъ — Перундъ въ Австрия, тази италианска линия ще осъществи най-близкото съобщение между Мюнхенъ (Берлинъ и северна Европа) и Милано. Тя ще бѣде нормална линия съ максималенъ наклонъ 20 на хойло и ще минава масива на Ортлеръ въ 18.350 метра дълъгъ тунелъ (сега най-дългиятъ тунелъ въ свѣта. Симпатонскиятъ е 15.000 м.)

Радио въ Алпитъ — Швейцарскиятъ Алпийски клубъ и дружеството на Радио — абонатитѣ въ Сенъ Ганъ (Швейцария) сж уредили една радио-станция въ хижата на Сентисъ, дето се намира и една отъ най-високитѣ метеорологични станции. Наблюдателтъ ще получава редовно съобщенията за часа, времето, новинитѣ на деня, а зимно време ще може да си разнообрази занятията съ концерти отъ разнитѣ предавателни станции.

(Изъ Der Alpenfreund).

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Карловския клонъ. „Юмрукъ чалъ“ проявява оживена дейностъ. На 20 Декемврий м. г. е дадена въ полза на новостроящата се хижа литературно-танцувална вечеръ, добре посетена отъ карловскитѣ граждани. Апела, отправенъ на вечеринката отъ другаря Ив. Златаревъ за подкрепа, е намерилъ добъръ приятелъ у гражданството, което обѣщало своята готовность да подпомогне клона въ започнатото дѣло.

Клона е открилъ свои клубъ, дето се урежда и подходяща библиотека. Въ това начинание настоятелството е било особено много подпомогнато отъ семейството на покойния членъ Н. Фърговъ, което му е подарило цѣлата му домашна библиотека.

Излетната дейность сжщо не е спирала. Всичкото внимание обаче на клона е съсредоточено въ довършване на хижата, която е вече пригодена да приютва въ себе си и излетниците презъ зимата.

Ямболския клонъ. Кабиле е избралъ на 14 Декември м. г. ново настоятелство. Председателъ Т. Тодоровъ, подпредседателъ Сл. Нейчева, секретаръ К. Ч. Бояджиевъ, касиеръ К. Х. Радоновъ, дом.-библиотекаръ Г. Н. Русевъ. Контролна комисия: К. З. Бояджиевъ, Б. Караивановъ и П. Кермидчиевъ.

Бждни вечеръ на хижа Алеко. — По инициативата на задругата Ржженъ хлѣбъ, членове на Алако Константиновъ, подпомогнати отъ стопанския комитетъ се уреди т. г. коледна елха на хижата съ лотария. Едно малко тържество, за което ржководителитѣ не пожалиха нищо за да посрещнатъ гоститѣ (повече отъ 120 души) съ литературни нумера, весела музика и туристически изненади. Точно въ полунощъ всички насадели въ голѣмата зала около елхата ставатъ и съ „Балкани дигайте си въ небесата“... поздравляватъ празника и запалването на свещитѣ. А възъ разноцветни ракети катъ падащи звѣзди освѣтяватъ заспалата борова гора и раздърятъ нощния мракъ. Подъ звуковетѣ на хармониката и грамофона веселнето е продължило цѣла нощъ.

Презъ коледнитѣ празници хижата е била посетена отъ Видински млади туристи и отъ Русенски юноши.

Нови клонове. — Образували сж се нови клонове отъ Б. Т. Д. въ Видинъ — Бонония, Т. Сейменъ — Марица и с. Княжево — Камендѣлъ.

— Още миналата година е образуванъ новъ клонъ отъ Б. Т. Д. въ Пирдопъ, наименуванъ Косица. За настоятелството сж избрани: председателъ М. Стояновъ, подпредседателъ Георги Ив. Мариновъ, съветници Т. Панайтовъ, М. Оханесянъ, секретаръ Д. Алдевъ. Записали се 30 члена.

Хижни. — За доизграждането хижата подъ в. Юмрукъ чалъ Ц. Настоятелство е отпуснало сумата 20,000 лв.

Южно българскитѣ клонове сж почнали вече своята дѣйность за самопознаване и размѣняне мисли за обща работа. По този случай, както ни се съобщава отъ Харманли на 7, 8 и 9 Ноемврий м. г. е имало и специаленъ излетъ до Пловдивъ. Друга отдѣлна среща е имало на 26 Октомври въ Хасково между клоноветѣ Аида и Родопи (Хасково и Хкрмаили).

Издания на Цент. Настоятелство

Български туристъ год.	XIV — 5 кн.	50 лв.
"	" XIV — луксозни	100 "
"	" XV — 10 кн.	100 "
"	" XVI — 10 кн.	100 "

Отдѣлни книжки отъ XV и XVI год. по	10 лв.
Туризмъ въ България	50 "
Хигиена на туриста	5 "
Хорътъ на туриститѣ	2 "

На клоноветѣ 20% отстъпка.

Юбилей Ал. Божиновъ. — По случай 25 годишния юбилей на художника Ал. Божиновъ, нашъ членъ и сътрудникъ, Б. Т. Д. е било представено въ тържеството

отъ председателя си г. Ил. Антоновъ, който е поднесълъ на юбилара, отъ името на българскитѣ туристи, една раница и единъ бастонъ.

Чехски туристи въ България. — И тази година чехскитѣ туристи бѣха на гости въ нашитѣ планини, а главно въ Пирина. Въ Видинъ сж били посрещнати отъ мѣсния клонъ, придружавани на всѣкъде отъ дружествени членове. При напушане България сж отправили благодарствена телеграма за указанитѣ имъ услуги при пътуването.

Туристическа кооперация. — Членове на Б. Т. Д. Алеко Константиновъ и Ю. Т. Д. Витоша сж турили основата на 18 октомври м. г. на първата туристическа кооперация. Броя на членоветѣ е нарастналъ до сега на 43 души. Членоветѣ на кооперацията сж лични и колективни. Личенъ членъ може да бжде всѣки организиранъ туристъ, колективенъ — всѣка законно сѣществующа туристическа организация въ България. Личнитѣ членове записватъ най-малко единъ дѣлъ — 100 лв. за капиталъ на кооперацията и 10 лв. встъпителенъ вносъ. Колективнитѣ членове плащатъ освенъ встъпителния вносъ и петъ дѣла още по единъ дѣлъ за всѣки 50 свои редовни членове. Кооперацията е издава и следния позивъ къмъ организираниѣ туристи въ България

Туристи,

На 18/X 1924 година група организирани туристи отъ София положиха основитѣ на първата по рода си кооперация въ България подъ наименование „Българска туристическа кооперация за общи доставки“. Нейната цель е: 1) да доставя на членоветѣ си доброкачествени и ефтини консумативни предмети, нужни имъ при урежданитѣ отъ туристическитѣ организации излети: да извършва и други предприятия въ връзка съ консумативнитѣ нужди на членоветѣ си; 3) да придобие нужднитѣ имоти за постигане цѣлитѣ си; 4) да се грижи за нравственото повдигане на членоветѣ си, като урежда нужднитѣ беседи и 5) да работи за засилване туристическото съзнание у членоветѣ си.

Какво може да спечели родния туризъмъ въобще и частно организирания туристъ отъ новата туристическо-економическа организация и трѣбва ли тя да се подкрепи? Ето въпросътъ, който може би сж си задали или ще си зададатъ много отъ организираниѣ туристи и изобщо любителитѣ на природата.

Драги туристи,

Идеята за туризъмътъ т. е. стремлението на съвременния модеренъ човѣкъ за пълно и всестранно общуване съ природата, като едно отъ характернитѣ прояви на днешното време, се отличава съ своя масовъ и универсаленъ характеръ.

Туризмътъ е общедостъпенъ. Общуването съ природата може да се постигне отъ всѣкого, безъ каквито и да сж условия за произхождение, социално положение, професия, народност, вѣра и пр., стига само да сж на лице необходимитѣ психологически предразположения. Реализирането обаче на крайната цѣль на туризма — естетическата наслада, като резултатъ отъ съзерцаването на природата, е въ зависимостъ въ много случаи отъ условията при които е поставенъ туриста.

На всѣки туристъ е известно, че добрата екипировка и всичко ония удобства на който е свикналъ днешниятъ човѣкъ при наличността имъ всрѣдъ природа, всрѣдъ планината въ много случаи тѣ сж които създаватъ доброто настроение, тѣ сж що пробуждатъ естетическитѣ чувства на човѣка и пораждатъ насладата отъ виденото и чутото всрѣдъ природата. Но заедно съ това всѣки му е известно сжщо, колко мѣчно достъпни сж при днешнитѣ тежки економически условия, тия удобства и почти всѣки туристъ е принуденъ да търли голѣми незгоди всрѣдъ природата.

Тукъ обаче на помощъ на туриститѣ се явява Българската Туристическа Кооперация.

Да набави, да достави всички необходими за туриста предмети, като облекло, обувки, чорапи, раници, бастуни, хранителни припаси, уреди и пр. всички ония предмети, които могатъ да създадатъ на туриста удобства всрѣдъ природата и то на общедостъпни цени, — ето една отъ целитѣ на Кооперацията.

Освенъ това, Кооперацията ще допринесе много за постигането и на голѣмата цѣль — обединението на туриститѣ въ България въ една единна, недѣлима мощна туристическа Кооперация, която ще бжде най-добриятъ стражъ на родния туризъмъ.

Ето цельта на Българската Туристическа Кооперация. — Цель благородна и хуманна; и всѣки истински туристъ е длъженъ, той трѣбва да помогне за закрепването на Кооперацията, ръководенъ не само отъ идейни подбуждания, но и отъ чисти економически, защото подкрепвайки кооперацията, той ще помогне и на себе си.

Това е още повече вѣрно за Туристическитѣ организации въ страната и тѣ трѣбва да дадатъ широката си и мощна подкрепа на това туристическо предприятие, на това ново дѣло на родния туризъмъ.

Тукъ туристическитѣ организации и кооперацията ще се допълнятъ взаимно и докато първитѣ ще се грижатъ за идейното пропагандиране, кооперацията ще даде економическата пропаганда на туризма.

Туристи отъ цѣла България,

Подкрепете Българската туристическа кооперация. Станете нейни членове. Пропагандирайте нейнитѣ цели и подпомагайки тази благородна инициатива, дѣло, създадено отъ хора изъ вашата среда, вие скоро ще почувствувате економическата подкрепа на Българската Туристическа Кооперация, вие скоро ще разберете колко тя е била необходима и належаща и какво празно мѣсто въ живота на родния туризъмъ е запълнено съ нейното основаване. Нека я подкрепимъ и да извикаме.

Да живѣе Българската Туристическа Кооперация!

Да живѣе родниятъ туризъмъ!

Здравейте.

Кооперацията за сега разполага съ следнитѣ туристически пособия, които могатъ да се видятъ и да се купятъ въ канцеларията на Б. Т. Д. Алеко Константиновъ, ул. Солунъ 23: чорапи — гамаша отъ разни цвѣтове, авиаторски шапки, фанели, геги, обуца, ржжавици, потници за раници и др.

† Подпоручикъ Асѣнъ Х. Стояновъ, родомъ отъ Станимака, членъ на Б. Т. Д. клонъ Аида (Хасково) е падналъ на 14 Декември м. г. при изпълнение на служебния си дългъ. Миръ на праха му!

† Сава Ил. Шиваровъ, членъ на Сливенски клонъ „Българка“ е починалъ на 3 Януари. Тихъ покой въ вѣчното му жилище!

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ. Месечно илюстрирано списание за туризъмъ и родинознание. — Органъ на Българското Туристическо Дружество — Препоръчано отъ Министерството на Народната Просвѣта съ окръжно № 1792 отъ 17 януари 1922 год. Год. XVII (Януарий — Декември 1925 г.) Абонаментъ: за членове на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. годишно 10 книжки — 60 лв., за нечленове 70 лв. За чужбина 100 лв. Всичко за списанието да се изпраща до: Редакцията на сп. Български Туристъ, София, ул. Солунъ 23.

Туристи, разпространявайте Български Туристъ!

Редакторъ: Ив. Велковъ